

## Kokuyu yaratan da koklatan da O'dur

### Koklamak Basit Bir Fiil Değildir

Koklamak, insanın farkına bile varmadan yaptığı; fakat içinde son derece hassas bir sistem taşıyan harika bir fiildir. Bir gülü kokladığımızda, sadece burnumuza güzel bir koku gelmiş olmaz. O kokunun molekülleri burnumuzdaki özel alıcılara ulaşır, orada bir mesaj hâline gelir, sinirler vasıtasıyla beyne taşınır ve beyin o kokuyu tanıyarak bize “Bu gül kokusudur.” dedirtir.

### Koku Molekülleri Burna Ulaşır

Her kokunun kendine mahsus moleküler bir yapısı vardır. Bir papatyanın kokusu, bir gülün kokusundan; bir parfümün kokusu, bir yanık kokusundan farklıdır. Bu fark, burnumuza ulaşan koku moleküllerinin yapısındaki farklılıktan gelir. İnsan burnu, bu molekülleri genişgüzel değil, özel bir sistemle karşılar ve ayırt eder.

### Burundaki Alıcılar Kokuyu Tanır

Burun içinde kokuya duyarlı özel reseptörler vardır. Koku molekülleri bu reseptörlerle temas ettiğinde, adeta bir anahtarın kilide uyması gibi özel bir eşleşme meydana gelir. Her koku, bu reseptörlerde farklı bir kod oluşturur. Böylece karanfil başka, kahve başka, duman başka, çürümüş yiyecek başka bir iz bırakır.

### Koku Beyne Mesaj Olarak Gider

Burunda başlayan bu işlem, koku sinirleriyle beyne taşınır. Beyin, gelen bu mesajı değerlendirir ve kokunun neye ait olduğunu anlamlandırır. İnsan bir kokuyu daha önce hiç almamışsa onu yeni bir tecrübe olarak kaydeder. Daha önce almışsa hemen tanır. Bu yüzden bir parfümü ikinci kez kokladığınızda, “Bu koku tanıdık.” dersiniz.

### Koku Hafızası Büyük Bir Nimettir

Koku hafızası, insanın hayatında sandığımızdan çok daha büyük bir yer tutar. Çocuklukta duyulan bir yemek kokusu, yıllar sonra insanı eski günlere götürebilir. Bir çiçeğin kokusu bir baharı hatırlatabilir. Bir parfüm, bir insanı akla getirebilir. Demek koku sadece fiziksel bir algı değildir; hafıza, duygu ve hatıralarla da bağlantılıdır.

### Koku Hayatı Koruyan Bir Bekçidir

Koku alma duyusu olmasaydı, insan birçok tehlikeyi fark edemezdi. Bozulmuş bir yiyeceği çoğu zaman kokusundan anlarsınız. Bir yangın çıktığında, dumanı görmeden önce yanık

kokusunu hissedersiniz. Gaz kaçağı, çürüme, duman, zehirli veya zararlı bir ortam çoğu zaman önce kokuyla haber verir. Demek koku duyusu, sadece zevk veren bir nimet değil; hayatı koruyan bir emniyet sistemidir.

## **Tat Alma ile de Bağlantılıdır**

Koku alma duyusu zayıfladığında, tat alma da büyük ölçüde zayıflar. Çünkü yediğimiz şeylerin lezzetini tam olarak algılamamızda koku duyusunun önemli bir payı vardır. İnsan burnu tıkalıyken yediği şeylerden tam lezzet alamaz. Bu da gösterir ki koku sistemi, yalnız başına değil; tat alma, hafıza ve beyinle beraber çalışan büyük bir düzenin parçasıdır.

## **İnsan Bu Fiile Sahip Çıkabilir mi?**

Şimdi düşünelim: İnsan koklama fiiline gerçekten sahiplik iddiasında bulunabilir mi? Burnunu kendisi mi yaratmıştır? Koku reseptörlerini kendisi mi yerleştirmiştir? Molekülleri kokulu hâle getiren insan mıdır? Her kokuyu ayrı bir kod hâline çeviren sistemi insan mı kurmuştur? Beyne bu kodları tanıma, ayırma ve hafızaya kaydetme kabiliyetini insan mı vermiştir?

## **Fiilin Hakiki Faili**

İnsan koklamayı ister, nefes alır, bir çiçeğe yaklaşır; fakat koklama fiilini bütün şartlarıyla yaratan Allah'tır. Kokuyu yaratan O'dur. Burnu kokuya uygun yaratan O'dur. Reseptörleri vazifelendiren, sinirleri çalıştıran, beyne o kokuyu ayırt etme ve hafızaya kaydetme kabiliyeti veren O'dur. İnsan fiilin hakiki sahibi değil, o fiile mazhar olan bir kuldur. Koklama fiilinin hakiki faili Allah'tır.

## **Ayetin Hakikati**

Nitekim Rabbimiz şöyle buyurur:

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ

**“Allah sizi de yaptıklarınızı da yaratmıştır.”**

**Sâffât Suresi, 37/96**

Bu ayet, insanın hem kendisinin hem de fiillerinin Allah'ın yaratmasıyla meydana geldiğini bildirir. İnsan ister, Allah yaratır. İnsan koklamaya yönelir, Allah koklama fiilini yaratır. İnsan burnuyla kokuyu alır; fakat burnu da, kokuyu da, koku moleküllerini de, sinir sistemini de, hafızayı da yaratan Allah'tır.